

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Eindrapportage aanbevelingen Rekenkamer onderzoek Restauratie van rijksmonumenten	TELEFOONNUMMER	+31651385474
DATUM	31-01-2023	E-MAILADRES	johan.luiks@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1935164504-27015	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Inge Huisinga	TEAM	CER
NUMMER PS	Xxxxx	PORTEFEUILLEHOUDER	Muilekom
BIJLAGEN	Geen		

Geachte dames en heren,

Essentie/ samenvatting:

Op 09-07-2018 heeft u het Rapport van de Randstedelijke Rekenkamer getiteld "Restauratie van rijksmonumenten" besproken en het bijbehorende statenvoorstel met daarin 6 aanbevelingen vastgesteld. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in de monitor van het actiemanagement, en op basis van deze aanbevelingen zijn een aantal acties geformuleerd en in gang gezet. De afspraak is dat op het moment dat alle acties geïmplementeerd zijn en werkend, Provinciale Staten met een statenbrief actief wordt geïnformeerd over de wijze waarop de aanbevelingen zijn afgedaan.

Inleiding:

In opdracht van Provinciale Staten voert de Randstedelijke Rekenkamer onderzoeken uit naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. In het rapport staan aanbevelingen waarvan het College in de bestuurlijke reactie aangeeft of zij de aanbevelingen overnemen. De aanbevelingen worden vervolgens gevolgd via de monitor actiemanagement en over het geheel van acties en aanbevelingen van alle onderzoeken van accountants en Randstedelijke Rekenkamer wordt u tweemaal per jaar geïnformeerd middels de P&C cyclus.

Ten aanzien van dit onderzoek hebben wij nu geconcludeerd dat alle acties voortvloeiende uit de aanbevelingen geïmplementeerd en werkend zijn. Afspraak is dat er dan een statenbrief wordt opgesteld waarin Provinciale Staten worden geïnformeerd over de wijze van afdoening van de aanbevelingen.

Hieronder treft u per aanbeveling aan wat de strekking van de aanbeveling was en welke acties ten aanzien van deze aanbeveling zijn uitgevoerd. Over de opvolging van deze aanbevelingen heeft de Randstedelijke Rekenkamer eerder gerapporteerd in het rapport "Opvolging aanbevelingen 2021" (2021FAC29-01).

Aanbeveling 1:

Vraag GS om de bruikbaarheid van de provinciale Monumentenmonitor verder te verbeteren op de geconstateerde kanttekeningen, zodat inzicht kan worden gekregen in de ontwikkeling van de restauratieopgave.

Wat hebben we gedaan?

De aanbeveling is opgevolgd. De Utrechtse Monumentenmonitor is in 2014 opgesteld. Utrecht was hiermee de eerste provincie met een monitor waarin de staat van onderhoud van alle rijksmonumenten die geen woonhuis zijn weergegeven is. De RRK heeft in haar onderzoek geconstateerd dat het aantal rijksmonumenten in de monitor afwijkt van het aantal rijksmonumenten in het landelijke Monumentenregister van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE). Inmiddels zijn in alle provincies monitoren gemaakt op basis van een in het IPO-erfgoedoverleg afgesproken model, waar de Utrechtse monitor de basis van is. Hierdoor zijn alle provinciale monitoren onderling gelijk en de data vergelijkbaar, ook met de data van de RCE. De geconstateerde afwijking is hiermee rechtgetrokken. Bovendien is het inzicht in de ontwikkeling van de restauratieopgave verbeterd.

Aanbeveling 2:

Vraag GS om periodiek (bijvoorbeeld eens in de vier jaar) de kosten van de restauratieopgave voor u inzichtelijk te maken.

Wat hebben we gedaan?

De aanbeveling is opgevolgd. In de provinciale Cultuur- en Erfgoednota is aangekondigd dat elke vier jaar gerapporteerd wordt over de monitor. In 2014 is dat voor het eerst gedaan. In november 2018 is een tweede rapportage gepresenteerd: De Utrechtse Erfgoedmonitor 2018. Hierin is de actuele restauratiebehoefte inzichtelijk gemaakt. Deze is op 15 november 2018 gepresenteerd in Kantoor Jongerius tijdens het door de provincie georganiseerde symposium Duurzaamheid en Erfgoed. In de vergadering van de commissie BEM van 26 november 2018 heeft voormalig gedeputeerde Pennarts-Pouw de rapporten uitgedeeld aan de statenleden. In het voorjaar van 2023 zal de derde rapportage van de Utrechtse Erfgoedmonitor, over de periode 2019-2022, gepresenteerd worden.

Aanbeveling 3:

Vraag GS om de opzet van de subsidieregeling te verduidelijken, door aan te geven welke rijksmonumenten en onderdelen van rijksmonumenten in aanmerking voor subsidie komen.

Wat hebben we gedaan?

De aanbeveling is opgevolgd. Deze aanbeveling richt zich op de volgende twee selectiecriteria in de subsidie-regeling:

1. Alleen niet-woonhuismonumenten komen voor subsidie in aanmerking
2. Alleen monumenten die in matige of slechte staat verkeren komen voor subsidie in aanmerking.

In de subsidieverordening is ter verduidelijking een nadere omschrijving van de functie woonhuis opgenomen: "een rijksmonument dat in het monumentenregister staat ingeschreven als woonhuis, en dat voor bewoning wordt gebruikt". Bij twijfel over de staat van onderhoud in de monumentenmonitor wordt een second opinion aangevraagd."

Aanbeveling 4:

Vraag GS om te rapporteren over het behalen van alle beoogde resultaten van de subsidieregeling.

Wat hebben we gedaan?

Deze aanbeveling is gedeeltelijk opgevolgd. Het is een bewuste keuze om niet te rapporteren over de publiekstoegankelijkheid van het rijksmonument na restauratie (minimaal 10x per jaar). In de subsidiebeschikking wordt de openstelling als verplichting opgenomen. De eigenaar geeft in de subsidieaanvraag aan hoe aan deze verplichting gehoor gegeven wordt. De afspraak met de eigenaren wordt op basis van vertrouwen gemaakt. De ervaring leert dat de eigenaren hier gehoor aan geven. Dit is gebleken uit het onderzoek dat bureau Buiten eind 2018 in opdracht van ons heeft gedaan naar het publieksbereik van de monumenten die in de jaren vanaf 2012 een provinciale restauratiesubsidie ontvingen. Dit leverde de volgende conclusies op: "Eigenaren zijn positief, want publieksbereik zorgt voor meer bekendheid en is een mooi marketinginstrument. Het publieksbereik is toegenomen - meer monumenten zijn na de restauratie opengesteld – en de restauratie heeft ook geleid tot meer aandacht van geïnteresseerden. Buitenplaatsen en kerken zijn het vaakst opengesteld en organiseren de meeste activiteiten,

zoals rondleidingen, schoolbezoek en concerten. Monumenten zonder vaste activiteiten verzorgen doorgaans wel rondleidingen. Een kanttkening was het gebrek aan vrijwilligers bij openstellingen.

Aanbeveling 5:

Vraag GS om gegevens over de bouwkundige staat van rijksmonumenten, binnen de kaders van wet- en regelgeving, beschikbaar te stellen aan de gemeenten waarin de rijksmonumenten gelegen zijn, ten behoeve van het toezien op de instandhoudingsplicht.

Wat hebben we gedaan?

De aanbeveling is opgevolgd. In het kader van de AVG is gekeken of de data uit de Erfgoedmonitor gedeeld kunnen worden met gemeenten. Omdat de data niet direct herleidbaar zijn tot persoonsgegevens kan dit. Het is echter niet onmogelijk, al dan niet met hulp van aanvullende middelen/bronnen, om de eigenaren te achterhalen van de monumenten. Daarom wordt ervoor gekozen de data alleen beschikbaar te stellen aan medeoverheden (RCE, Utrechtse gemeenten).

Aanbeveling 6:

Vraag GS om na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.

Wat hebben we gedaan?

De aanbeveling is opgevolgd. In het kader van het project "Erfgoed Telt" van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is aan de orde geweest dat de provinciale regelingen voor de restauratie van rijksmonumenten kunnen verschillen. De provincies hebben aan de Minister van OCW voorgesteld om te onderzoeken waar de provinciale regelingen op technische aspecten gesynchroniseerd kunnen worden. Pels-Rijcken heeft in 2019 in opdracht van IPO hiernaar onderzoek gedaan. Harmonisatie van de regelingen is vervolgens ambtelijk uitgewerkt en heeft geresulteerd in enige aanpassing van de subsidieregeling Fonds Erfgoedparels 2020.

Vervolgprocedure/ voortgang:

Nadat de statenbrief in Provinciale Staten is behandeld, zal in de monitor actiemanagement het rapport de status gearhiveerd krijgen. Dat betekent dat dit onderzoek niet meer in de twee jaarlijkse rapportage zal worden opgenomen. De Randstedelijke Rekenkamer ontvangt een afschrift van deze statenbrief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen